

VeerKrachtGroep

MAGGEZIEN

VeerKrachtGroep

ECI-2

6041 MA Roermond

T 043 35 88 655

Info@veerkrachtgroep.nl

www.veerkrachtgroep.nl

Uitgave van **VeerKrachtGroep**

Jaargang 2 | Nummer 2

Maart 2012

**HandelingsGericht Werken aan
betekenisvolle opbrengsten**

Slimmer worden van je groep

Slimmer lesgeven

Mo-NU-mentum... Slimmer worden van je groep.

Tekst: Marja van Duin

Dit MAGgezien gaat over de praktijk van Handelingsgericht werken aan betekenisvolle Opbrengsten.

Op 1 augustus 2012 is de Zorgplicht een feit. De maatschappelijke en schoolopdracht is het realiseren van Passend onderwijs. Omgaan met diversiteit en dit vertalen in een afgestemd onderwijsaanbod is voor elke leraar een stevige uitdaging.

Dit vraagt een omslag van Zorgdenken naar Onderwijs-denken.

In dit MAGgezien leest u hoe leraren betekenisvol kunnen zijn en doelgericht kunnen werken met hun groep. Vanuit levende en ambitieuze doelen.

Onderwijs-denken heeft als fundamenteën:

Van KIJKEN naar ZIEN

Kijken naar je groep, zodat jouw BEELD van de GROEP zichtbaar op papier komt. Wat kenmerkt de groep? Wat is positief kenmerkend, wat is intact?

Van ZIEN naar IN-ZIEN

Inzien wat je te doen staat: je doelen duidelijk voor ogen hebben en begrijpen wat nodig is om deze doelen, in deze periode, met deze groep te bereiken.

Van IN-ZIEN naar DOELEN en DOEN

Een passend onderwijsaanbod en groepsplan ontwerpen.

Juf Annelies: "...het maken van een beeld van mijn groep geeft mij zo'n overzicht en houvast ... in één oogopslag is het helder, ik weet wat me te doen staat!" Haar collega Margot liet zich ontvallen: "Ik word door zo te werken steeds slimmer van mijn groep". En daar gaat het om: slimmer worden van je groep, om slimmer les te geven!

VeerKrachtGroep heeft ook met verschillende **S(B)O scholen** gewerkt aan HGW en OpbrengstGericht Werken.

In dit nieuwe **MAGGEZIEN** laten we oplichten wat vanuit de onderwijspraktijk gezien mag worden.

Inhoudsopgave

Mo-NU-mentum	
'Slimmer worden van je groep'	2
VeerKrachtGroep	
VeerKrachtGroep en Atelier	3
HGW en Opbrengstgericht Werken met VeerKrachtGroep	
HandelingsGericht Werken	4
Kwalitatief onderwijs voor alle leerlingen	4
Handelingsgerichte vragen	9
Handelingsgerichte spelregels	9
Columm Zelf regie nemen	10
Ervaringen S(B)O	
Uitspraken directeuren S(B)O	10
Uitgelicht	
Samenwerking CEDgroep	11

VeerKrachtGroep en Atelier

VeerKrachtGroep ontmoet u

- "op locatie", tijdens integrale trajecten in uw schoolorganisatie
- in het Atelier te Roermond, waar u collega's van andere scholen, leraren en leidinggevenden treft en elkaar inspireert.

Mensen leren gewone dingen buitengewoon goed te doen.

Kleine en grote mensen beziel, betrokken en blij naar school en werk laten gaan.

Op Locatie:

VeerKrachtGroep is een groep onderwijsprofessionals die tevens ervaren coaches zijn. Begeleidend, scholend, ondersteunend, inspirerend en gezamenlijk onderzoekend, vertalen we onderwijsinhoudelijke achtergronden en kennis naar de werksituatie en geven we dat samen met U vorm.

Begeleidingstrajecten op locatie, in uw organisatie, zijn bij voorkeur integraal. Daarbinnen krijgen schoolspecifieke aandachtsgebieden, in onderlinge samenhang, een plek.

VeerKrachtGroep richt zich op 'klein handelen vanuit groot denken'.

Zichtbaar leerkrachthandelen gesteund door de ontwikkeling van zichtbaar en voelbaar onderwijskundig leiderschap.

De centrale focus bij alle activiteiten is: hoe wordt de school in alle geledingen er zelf sterker van en ontstaat er groei en ontwikkeling op alle niveaus, met een beter resultaat op leerlingenniveau.

Durven excelleren in je dagelijks werk.

In het Atelier:

Het **leren & werken Atelier** in Roermond is gesitueerd in een monumentaal pand. Het is een ontmoetingsplek waar professionals in onderwijs en welzijn en burgers zich krachtig ontwikkelen. Zodat ze binnen hun organisatie en in de eigen directe omgeving een sterke bijdrage te leveren vanuit een bewuste focus.

VeerKrachtGroep verzorgt in het **leren & werken Atelier** actieve ontmoetingen, met volop interactie, afstemming, full partnerschap en onderzoek. Uw praktijksituatie, samen met die van de andere deelnemers, zijn de vindplaatsen voor ontwikkeling.

Zo werken wij:

De aanpak en werkvormen zijn specifiek en uniek. Er wordt gewerkt vanuit VeerKrachtGroep repertoire: **Perspectievencirkel®**, **SLIMPLAN®** en **Future Search®**, **KERN®** en **HGW**. Dit repertoire wordt aangevuld met verschillende coachingmethodieken (vanuit NLP, Human Dynamics, Kernreflectie, Presencing), video-interactie analyse en begeleiding, concepten en werkvormen afgeleid van Lerende organisatie, mindmaptechnieken, systeemtaal, story-telling en journaling, visualisatie. Deze diversiteit in het repertoire zorgt voor afstemming in de aanpak.

Lees meer... **VeerKrachtGroep.nl**

Colofon

Auteurs VeerKrachtGroep deze editie:

Marja van Duin
 mvanduin@veerkrachtgroep.nl
 Anne-Marie Gielen
 agielen@veerkrachtgroep.nl
 Gastauteur: Lisette Hoes

Marketing en productie:

Vijverlei Communicatie

Fotografie:

Lia Hoes

Eindredactie

- Marja van Duin
- Anne-Marie Gielen

Alles uit deze uitgave mag worden gebruikt voor niet-commerciële doeleinden door mensen werkzaam in en betrokken bij onderwijs, welzijn en burgerschap. U bent van harte uitgenodigd over de inhoud van deze publicatie met elkaar te spreken.

Vriendelijk verzoek: verwijst U daarbij naar ons met vermelding van onze website: **veerkrachtgroep.nl**

Copyright © 2012 VeerKrachtGroep

HandelingsGericht Werken

HandelingsGericht Werken (HGW) en OpbrengstGericht Werken. Een manier van werken gestimuleerd door de Wet Passend Onderwijs. HGW is een systematische manier van werken aan het handelings-repertoire van leraren in de klas, afgestemd op de basisbehoeften en onderwijsbehoeften van alle kinderen. OpbrengstGericht Werken betekent systematisch gegevens verzamelen over de leeropbrengsten van kinderen en na analyse het juiste onderwijsaanbod kiezen en uitvoeren.

VeerKrachtGroep combineert HGW met OpbrengstGericht Werken. De aanpak van HGW volgens VeerKrachtGroep

ondersteunt scholen in het kantelen van Zorg-denken over individuele kinderen naar Onderwijs-denken voor de totale groep. Zo wordt er per definitie aan Opbrengsten gewerkt. VeerKrachtGroep leert leraren, IB-ers en directeurs planmatig te werken. En data van leeropbrengsten te combineren met ervaring, observatievermogen en intuïtie.

Leidinggevend zoeken hoe leraren en leerlingen gezamenlijk aan betekenisvolle opbrengsten kunnen werken. Onderwijs-denken volgens VeerKrachtGroep is daarop een passend antwoord.

Leest u verder in deze editie van **MAGGEZIEN** over ervaringen met Onderwijs-denken.

OBS De Perroen in Maastricht: “Weer bezig met onderwijs”

Contactpersoon: Directeur Lineke de Kruijf

In 2009 ontdekte directeur Lineke de Kruijf van OBS De Perroen een daling van het leesniveau. “We besteedden zoveel tijd aan het relatief hoge aantal leerlingen die extra zorg nodig hadden, dat we aan goed basisonderwijs niet meer toekwamen”, aldus Lineke de Kruijf. “We kregen goed bedoelde adviezen van specialisten over hoe het allemaal beter kon, maar daardoor voelden de leerkrachten zich steeds incompetenter.” Met hulp van VeerKrachtGroep kreeg De Perroen het roer om. De Perroen koos voor HandelingsGericht Werken. De overstap van individuele handelingsplannen naar groepsplannen maakte daar deel van uit. Lineke de Kruijf: “Het heeft ons tijdswinst en betere leesresultaten opgeleverd. We nemen nu meer tijd om te kijken naar wat iedere groep binnen de klas nodig heeft om te kunnen leren. En welke aanpak daar het beste bij past”, aldus de directeur. “We zijn onderweg, maar we zijn er nog niet. We moeten afleren om problemen meteen te willen oplossen. Waarnemen en begrijpen leidt tot betere oplossingen. En dat is een waardevolle les.”

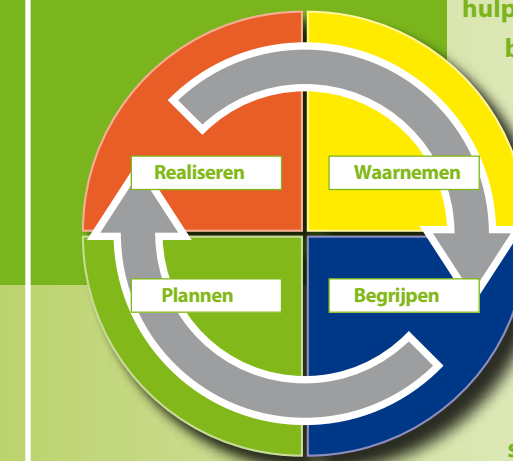
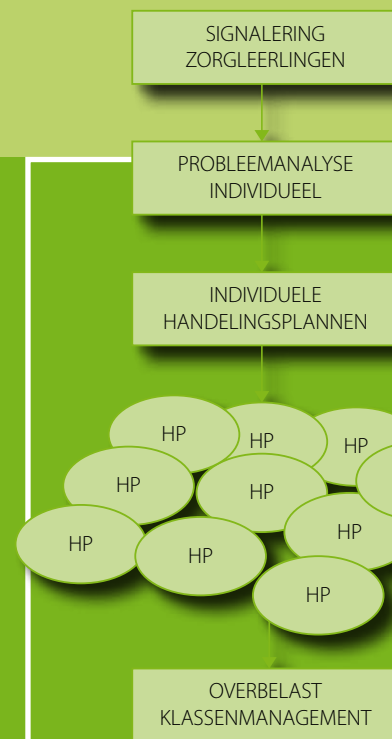
BS Catharina Labouré in Beek: “Hoe maak je als leerkracht het verschil?”

Contactpersoon: Intern Begeleider Marie-Louise Schnackers-Eussen

Door krimp van het leerlingaantal op BS Catharina Labouré verdween in 2010 de formatie voor een remedial teacher. “En wat is dan wijsheid? Moeten alle leerkrachten zich verder verdiepen in het maken van handelingsplannen? Of stappen we over naar HandelingsGericht Werken?”, zo formuleert intern begeleider Marie-Louise Schnackers-Eussen de vraag van dat moment. “Het was even schrikken voor de leerkrachten toen ze zich realiseerden wat HGW betekende, maar we doorliepen alle stappen van de cyclus: waarnemen, begrijpen, plannen en realiseren. VeerKrachtGroep hielp ons het veranderingsproces door. Marie-Louise Schnackers is blij met de resultaten. “Ik zie dat de leerkrachten beter aansluiten op de mogelijkheden van hun leerlingen. Het kind wordt meer gezien. Leerkrachten geven aan dat ze meer overzicht hebben. En dat geeft bij velen rust.”

Tijdswinst en betere leesresultaten

Tekst: Lisette Hoes i.s.m.

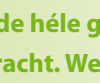
Marja van Duin en Anne-Marie Gielen

Kwalitatief onderwijs voor alle leerlingen

Het groepsplan als kompas

Alle kinderen krijgen onderwijs binnen de vaste groep, op eigen niveau in eigen tempo. Leerkrachten stellen zich nu niet meer de vraag “wat is er met dit kind aan de hand?” maar “wat heeft dit kind nodig?” Met hulp van VeerKrachtGroep ging basisschool de Odaschool in Weert in 2008 aan de slag met HandelingsGericht Werken (HGW). En ze zijn nu al een heel eind op weg. Leerkrachten, intern begeleiders, management en VeerKrachtGroep lopen dit traject samen. Niet iedere stap is even gemakkelijk, maar het uitzicht is mooi. Het groepsplan dient als kompas. Voor de héle groep en voor de leerkracht. We gaan eens kijken.

Tekst: Lisette Hoes i.s.m.

Marja van Duin en Anne-Marie Gielen

De leerlingen zien..

De lampen gaan uit, het digibord gaat aan. Ralf Hompes, leerkracht van groep 3 van de Odaschool, leest samen met de kinderen woorden vanaf het digibord. Uit volle borst doen ze mee. Het is een inleiding op de volgende opdracht. Hij daagt de snelle leerlingen uit. “Wie durft, mag zelf beginnen.” Vervolgens noemt hij de namen van de kinderen die aan de instructietafel kunnen gaan zitten. Ook deze subgroep prikkelt hij. Zij mogen beginnen met wat ze al kunnen. Later geeft hij ze verlengde instructie. Een paar kinderen komen bij hem aan het digibord staan voor een korte uitleg en dan kunnen ook zij aan het werk. In zijn les benoemt hij voordurend wat hij waarneemt bij de kinderen. “Ik hoor jou zingend lezen” of “kijk eens hoe recht Stan al zit”, zegt hij. Hij ziet ze graag, zijn leerlingen. En omgekeerd worden ze graag door hem gezien. Het groepsplan biedt hem houvast. Per subgroep staan onderwijsbehoeften, doelen, inhoud,

Inzien wat belangrijk en nodig is.. Waarnemen. Daarmee begint het HGW. En dan zorgen dat je begrijpt wat je ziet, zodat je de juiste aanpak kiest.

aanpak en organisatie genoteerd. De kolom onderwijsbehoefte heeft hij aangevuld met een paar opmerkingen: veel complimenten geven, namen noemen van kinderen die het goed doen. En dat doet hij.

Het groepsplan biedt houvast

Inzien wat belangrijk en nodig is.. Waarnemen. Daarmee begint het HGW. En dan zorgen dat je begrijpt wat je ziet, zodat je de juiste aanpak kiest.

Zodat je de juiste aanpak kiest en de onderwijsbehoeften goed kan inschatten. “Ik wil altijd de ogen van een kind zien. Dan kan ik beter peilen hoe het zich voelt en kan ik makkelijker aansluiting vinden.” zegt Lisette Stultiens, collega-leerkracht een parallelgroep 3. Dit inzoomen op het kind is volgens Anne-Marie Gielen en Marja van Duin van VeerKrachtGroep nodig om de onderwijsbehoeften van de groep en van kinderen vast te stellen. “Hoe beter je waarneemt en begrijpt wat je ziet, des te beter kun je afstemmen op je groep. Dat maakt de

Groepsplan als levend document

HandelingsGericht Werken

“Dat maakt het tot een levend document”, aldus de IB-er Lisette.

Leidinggeven aan HGW

Directeur Marie-Anne Hennissen-Delnooz doet er alles aan om dit proces zo goed mogelijk te faciliteren. Een leerkracht die een groepsplan bespreking heeft, krijgt aansluitend drie kwartier roostervrij om samen met de IB-er een mindmap te maken over wat er besproken is en het groepsplan uit te werken. “Ik wil rekening houden met de werkdruk

van leerkrachten. Het kost veel denkwerk, maar als je het doet, moet je het goed doen. Daarom hebben wij extern ondersteuning gezocht en gevonden bij VeerKrachtGroep. Marja van Duin: “Een groepsplan maken vergt oefening. Wij begeleiden leerkrachten, leidinggevend en IB-ers bij al deze stappen.

Kwaliteit

Wat in 2008 als een pilot begon op de Odaschool, heeft al een mooie vorm gekregen. Uitdagingen liggen er

nog genoeg, vinden ze zelf, maar de Odaschool in Weert is al een heel eind op weg met haar antwoord op Passend Onderwijs. Of eigenlijk, en daar draait het om, zijn ze al een heel eind met het vormgeven van kwalitatief goed onderwijs voor álle leerlingen. Petje af.

Meer weten over HGW?

Bel dan naar Marja van Duin 06 81 42 71 40 of mail naar Paula Corsten info@veerkrachtgroep.nl of kijk op www.veerkrachtgroep.nl

Handelingsgerichte vragen

Wat zijn periodedoelen?

Bij periodedoelen stel je je de vraag wat je met je (sub-)groep de komende periode, wilt bereiken. Wat is belangrijk, wat staat je te doen met deze groep de komende periode? Richt je op de zone van naaste ontwikkeling. Prioriteer in de doelen die er zijn (lesdoelen, methode doelen, kerndoelen e.d.) en werk daar gericht aan.

Wat hebben we te doen als leidinggevend?

VeerKrachtGroep nodigt leidinggevend nadrukkelijk uit om ook periodedoelen te formuleren. Waar wil je de komende periode aan werken met je team, wat wil je werkelijk laten ontstaan? Wat vraagt dat van jou/ jullie als leidinggevend? Hoe kun je dienstbaar zijn aan het proces dat plaats vindt bij je team?

Ja, maar mijn team is nog niet zo ver ...

Fijn. Dan is er dus nog iets te ontwikkelen. Zorg ervoor dat het vanaf

de start meer is dan een administratieve handeling. Zorg dat leraren vanaf het begin de ervaring opdoen dat HGW bijdraagt aan werkelijk met onderwijs bezig zijn.

Kan ik met vragen over mijn groep(s)plan) terecht in de consultatie?

Ja zeker. Consultatie over je groep en het groepsplan raden wij aan. VeerKrachtGroep werkt vanuit de hele groep, vanuit subgroepen en individuen. Juist in die volgorde. Dat blijkt meer effect te hebben in minder tijd, beter uitvoerbaar en tot betere resultaten te leiden.

Heeft VeerKrachtGroep ook een groepsplan format?

Ja. Met het format wordt gewerkt vanuit vragen die de leraar ondersteunen. Daarbij krijgen de kopjes doelen, onderwijsbehoeften en evaluatie extra aandacht. Het format helpt ook prima om samen met collega's in bijv. een bouw of een cluster het groepsplan echt in de vingers te krijgen.

Is er een vaste manier van werken?

Er wordt aangesloten bij de werk- en toetscyclus van de school en dat geeft regelmaat. Vanuit een beeld van de totale groep wordt via 'Balanced assessment' verfijnd naar de subgroepen en individuele leerlingen. Leraren formuleren periode doelen en stellen vast wat de groep, de subgroepen en individuele kinderen nodig hebben om deze doelen te bereiken. Het bepalen waar je naar kijkt en hoe en wanneer je evalueert, vormt de kern van de VeerKrachtGroep werkwijze.

Leidt het tot betere opbrengsten?

Ja. Het werken aan het groepsplan leidt tot over-denken voor het doen. Zo wordt slimmer les gegeven met kwalitatieve instructie. De doelgerichtheid staat centraal. Dit leidt tot betere resultaten. De leraar krijgt overzicht en inzicht en zal planmatig keuzes maken en middelen en werkvormen gericht inzetten.

Lees meer... [VeerKrachtGroep.nl](http://www.veerkrachtgroep.nl)

Handelingsgerichte spelregels (voor leraren)

- Breng je totale groep in beeld
- Word slimmer van je groep
- ALLE kinderen hebben recht op instructie
- Maak je groepsplan zó dat je het kunt uitvoeren
- Betrek je groep bij de doelen
- Eerst matchen, dan stretchen
- Instructie geven is iets anders dan begeleid inoefenen of begeleid verwerken
- Gun instructieafhankelijke leerlingen zelfstandig te zijn
- Laat initiatieven ontstaan

Column Wim Meijer: “Zelf regie nemen”

Tekst: Anne-Marie Gielen

“Je moet er aan gaan staan wil je er achter kunnen staan.” Juf Annet maakte duidelijk dat nieuw denken en doen niet vanzelf ontstaat. Daar moet je moeite voor doen en zelf mee aan de slag gaan. Door die ervaring kun je er echt achter staan.

Wim Meijer deelt met ons zijn inzichten als het gaat om ‘waar is de leraar’ in Passend Onderwijs. “Passend onderwijs lijkt vooral een zaak van de mensen om leraren heen” schrijft Meijer. Hij nodigt leraren uit om zelf regie te nemen. Ons inziens is het nodig dat ook IB-ers en directeuren zelf meer regie gaan nemen. De kanteling van Zorg-denken naar Onderwijs-denken, vraagt van directeuren en bestuurders inhoudelijke sturing op doelen voor de komende periode. Het proces vraagt om afgestemde acties die mensen in ontwikkeling brengen en houden.

In 2011 zond de NTR het programma “Terug op de werkvloer” uit.

*Passend onderwijs: wens en werkelijkheid Wim Meijer H8 uit Het komt op de leraar aan. v. Beurden en Dietvorst 2011
Leraren begeleiden bij Passend Onderwijs Wim Meijer 2009
Passend onderwijs: Van Zorg-denken naar Onderwijs-denken P. Corsten en van M. v. Duin 2010*

Daarin waren directeuren en bestuursvoorzitters te zien die ploeterend op hun eigen werkvloer meemaken wat de consequenties zijn van hun eigen beslissingen. Een ‘reality –check’ voor leidinggevenden: Wat van mijn beslissingen werkt wel en waarom? Wat kan beter?

Een reality check Passend Onderwijs: Het invoeren van bijv. een (verplicht) format, blijkt niet afdoende. Ga er zelf aan staan: ‘Terug op de werkvloer’ met leidinggevenden en bestuurders in het onderwijs. Ontdek wat werkelijk bijdraagt aan het handelen van leraren. Onderwijs en afstemming op algemene en specifieke onderwijsbehoeften vraagt om ‘fijnmazige interactieve processen’ zoals Meijer dat noemt. “Het getuigt dan ook van een hoge mate van professionaliteit als leraren daarbij gericht ondersteuning vragen.” En wij gunnen het alle betrokkenen daarin begeleiding te ontvangen die leidt tot diepgaand leren en daarmee tot betekenisvolle opbrengsten.

Ervaringen HGW en Opbrengstgericht werken in het S(B)O

Handelingsgerichtwerken en opbrengstgericht werken in het S(B)O onder begeleiding van VeerKrachtGroep.

Reacties vanuit verschillende S(B)O-scholen:

Persoonlijk, constructief, inspirerend, enthousiast, betrokken, deskundig bij deze enorme en moeilijke klus.

Els Timmermans | Directeur SO/VSO Don Bosco

Afgestemde voeding t.b.v. de totstandkoming van het uitstroomprofiel.

En puntjes op de i bij de afronding.
Ellen Willems | Locatie directeur ZMLK VSO Jan Baptist

Enthousiasmerend en kundig. De puzzelstukjes passen steeds beter in elkaar!

Jean Winkens | Directeur IVOO

Een ingewikkelde brij van nieuwe begrippen en denkkaders hebben we, niet voorgekookt aangeleverd gekregen, maar samen tot een samenhangend geheel weten te maken. Intensief traject. Elke werkbijeenkomst smaakt naar meer...!

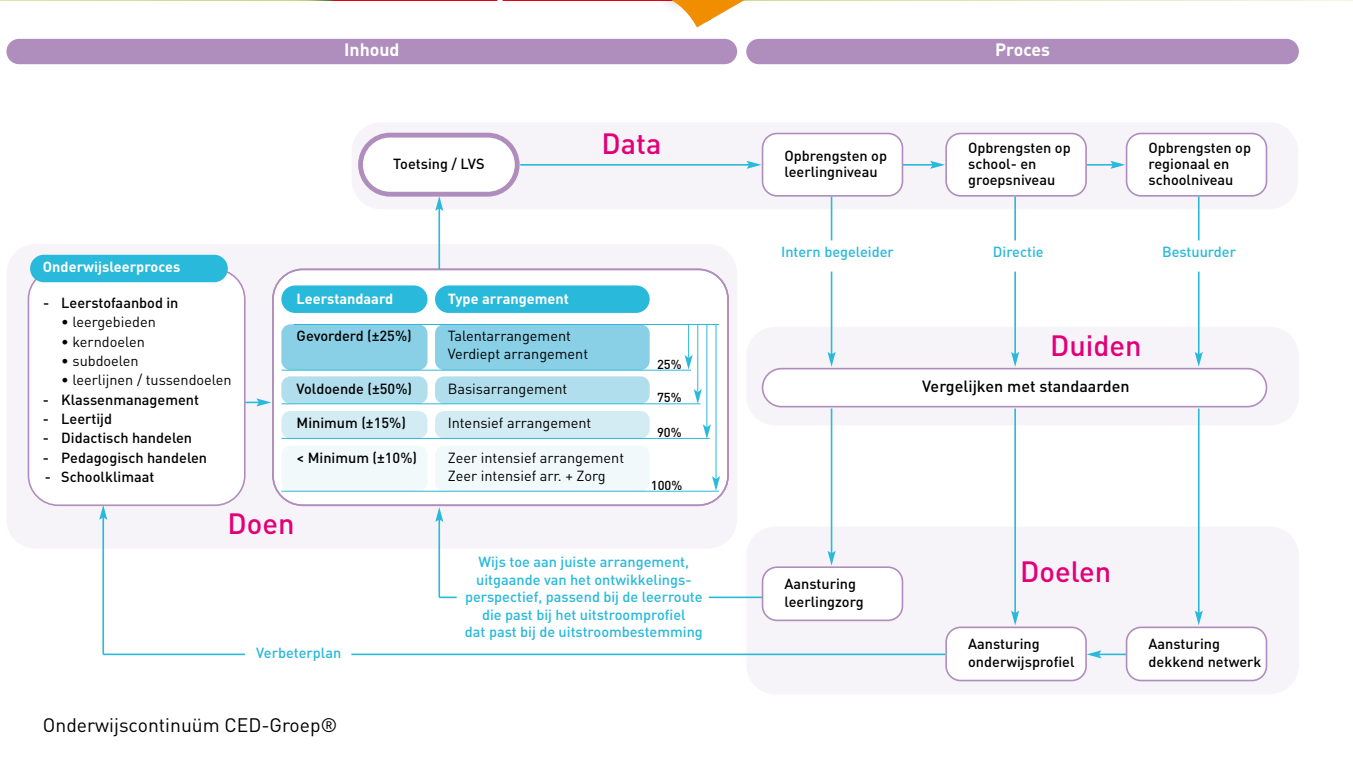
Dominique Boer | locatie directeur IVOO Diploma | Cluster 4

Mee denken in visie en beleid. Door de grote actuele vakkennis zijn wij steeds weer op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen t.a.v. wettelijke regelingen, kwaliteitseisen, werken met ontwikkelingsprofiel.

Thijs van Montfort | Directeur | VSO Vijverhofschool

Praktische voorbeelden hielpen ons erg goed op weg bij het ontwerpen van een werkbaar format voor een uitstroomprofiel. Het team werkte enthousiast aan het invullen van de leerlingprofielen.

Renée van Melick | VSO Vijverhofschool | Orthopedagoog, IDT, Ambulante Dienst

Wilt u meer weten over deze S(B)O ervaringen of persoonlijk met deze directeuren in gesprek raken?

Neemt U dan contact op met Marjan Stappers.
06 81 42 71 43

educatieve diensten

Uitgelicht

Samenwerking met CEDgroep

VeerKrachtGroep is preferred partner (Oost-Brabant en Limburg) voor verschillende producten en inhoud van de CEDgroep. Onder andere: Onderwijsprofielen, Passend Indiceren, Taakspel, Scol, Nieuwsbegrip XL, Leerlijnen, Onderwijscontinuüm, 4 D (data, duiden, doelen, doen), 1 stap verder met 1 zorg route.

De ontwikkelkracht van de CEDgroep en het implementatie vermogen van VeerKrachtGroep zorgen samen voor stevige opbrengsten in uw onderwijspraktijk.

Lees meer... VeerKrachtGroep.nl

